

การสำรวจสถานภาพผู้ประกอบการเพื่อสังคม กรณีศึกษา “ร้อยแก่นสาร” Survey status Social Entrepreneur A Case Study of “ROIKAENSARA”

พิมพ์พร ภูครองเพชร^{1*}

Pimporn Phukrongpet^{1*}

*Corresponding author, e-mail: pimporn.p@msu.ac.th

Received: 18th April, 2023; Revised: 8th August 2023; Accepted: 25th August 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจสถานภาพผู้ประกอบการเพื่อสังคม ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยคือ ได้ข้อมูลสถานภาพ กิจกรรมการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน ที่เข้าข่ายลักษณะของกิจการผู้ประกอบการเพื่อสังคมในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาพบว่า ผลลัพธ์ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม พบว่าพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารจำนวน 11 แห่ง ประเภทผ้าจำนวน 71 แห่ง ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกจำนวน 96 แห่ง และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารจำนวน 4 แห่ง รวม 182 แห่ง พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารจำนวน 7 แห่ง ประเภทเครื่องดื่มจำนวน 2 แห่ง ประเภทผ้าจำนวน 56 แห่ง ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกจำนวน 70 แห่ง และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารจำนวน 4 แห่ง รวม 139 แห่ง และพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารจำนวน 13 แห่ง ประเภทผ้าจำนวน 82 แห่ง ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกจำนวน 51 แห่ง และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารจำนวน 18 แห่ง รวม 164 แห่ง

ทรัพยากรพื้นฐานเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีทรัพยากรพื้นฐานเกี่ยวกับด้านทรัพยากรกายภาพ วิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ พื้นฟู และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชนทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน นำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชนหรือใกล้เคียงมาใช้ในการผลิตสามารถใช้เทคโนโลยี เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคที่เป็นปัจจัยในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การสำรวจ, สถานภาพ, ผู้ประกอบการเพื่อสังคม, ร้อยแก่นสาร

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Lecturer, Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Mahasarakham University

Abstract

This article the status of social entrepreneurship in three provinces: Roi Et, Khon Kaen and Maha Sarakham, where they were evaluated on the good level of products. The mixed method was used in this research. The questionnaires were analyzed using mean and standard deviation, while the interviews were analyzed using content analysis. The anticipated benefits of the research include obtaining information on the status and entrepreneurs of community-based social entrepreneurship in the provinces of Roi Et, Khon Kaen, and Mahasarakham.

The results show that there are 182 social entrepreneurs in Maha Sarakham, covering 11 food products, 71 clothes, 4 herbal products (non-food) and 91 souvenirs/ gifts and decorations. In Roi Et, there are 139 social entrepreneurs relate to 7 of food products, 2 of beverages, 56 of clothes, 7 herbal products (non-food) and 70 souvenirs/ gifts and decorations. Meanwhile Khon Kaen, there are 13 food producers, 82 clothing producers, 18 herbal products (non-food) producers and 51 souvenirs/ gifts and decorations producers, or total 164 social entrepreneurs.

The overview of basic resources is good from the entrepreneurs point of views. This means that physical resources, environmental conservation, regeneration process in communities can be sustainable. People in the communities can use similar materials and use a variety of technologies or tools for their production. However, infrastructure management is a factor for efficient production.

Keywords: Survey, status, Social Entrepreneur, Roikaensara

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในด้านการผลักดันงานด้านกิจการเพื่อสังคม โดยถือเป็นประเทศแรกในภูมิภาคอาเซียนที่มีการร่างกฎหมายสนับสนุนกิจการเพื่อสังคม แต่ในส่วนการพัฒนางานด้านกิจการเพื่อสังคมในรูปแบบงานวิจัยยังเป็นไปอย่างจำกัด ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยวิจัยเฉพาะเพื่อพัฒนางานด้านกิจการเพื่อสังคม อีกทั้งปัจจุบัน ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากมนุษย์มีมากมาย ตั้งแต่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม ปัญหาด้านเศรษฐกิจ รวมถึง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ต้องอาศัยการร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน หากแต่การคาดหวังให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาพบว่า ยังคงมีข้อจำกัดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหา เช่น ภาครัฐที่ยังติดขัดในเรื่องระบบการบริหารจัดการที่ล่าช้า เพราะต้องมีการยึดกฎระเบียบองค์กร ในส่วนของภาคธุรกิจซึ่งมีการเน้นเรื่องผลกำไรขององค์กรเป็นหลักมากกว่าการเข้ามาแก้ไขปัญหาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนมีข้อจำกัดที่ต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้วย เหตุนี้ หลายปีที่ผ่านมาจึงได้เกิดแนวความคิด การส่งเสริมให้เกิดธุรกิจเพื่อสังคม และผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Enterprises and Social Entrepreneurs) ซึ่งเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้มีบทบาทแก้ไขปัญหาสังคมด้วยความริเริ่มสร้างสรรค์ และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แนวคิดนี้จึงเป็นการดึงเอาจุดแข็งของแต่ละภาคส่วนมารวมกัน เพื่อลดจุดอ่อนของแต่ละองค์กรประกอบ ก่อเกิดการขยายตัวของแนวคิดอย่างกว้างขวางทั่วโลก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise : SE) ในปัจจุบันยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศไทย อีกทั้งยังมีความเข้าใจทั่วไปที่ทับซ้อนกับองค์การที่ทำกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักในการดำเนินกิจการขององค์กร โดยกิจการเพื่อสังคมเป็นการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นคุณธรรมนิยมเป็นสำคัญ โดยมีหลักการทั่วไป คือ การพึ่งพาตนเอง แสวงหารายได้แต่ไม่แสวงหากำไรเพื่อผู้ถือหุ้นในกิจการ หากแต่นำผลกำไรที่ได้ไปพัฒนาขยายฐานกิจการให้ยั่งยืนด้วยการผสมผสานคุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กิจการเพื่อสังคมเป็นการดำเนินธุรกิจในรูปแบบที่มีเป้าหมายในการทำกำไร เช่นเดียวกับการทำธุรกิจโดยทั่วไป หากแต่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ดำเนินกิจการโดยมีแนวคิดในการอยู่ร่วมในชุมชน ส่งเสริมพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบต่อการดำเนินกิจการได้อย่างสมดุลยั่งยืนและพอเพียง เป็นการหาวิธีการใหม่ในการดำเนินธุรกิจเพื่อแก้ไขปัญหาและหลีกเลี่ยงการก่อเกิดปัญหาให้กับสังคมรอบข้าง และเป็นหนทางในการสร้างสังคมที่มีสุขโดยการมุ่งตอบสนองด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กระแสหลักทางการตลาด มากกว่าการตอบสนองต่อผลประโยชน์ของผู้ประกอบการเอง อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดแนวคิดเศรษฐกิจแบบใหม่คือ “คุณธรรมนิยม” อีกทั้งยังจะเป็นต้นแบบให้สถาบันการศึกษาทางการบริหารจัดการ และ/ หรือ ธุรกิจปกติได้ศึกษาและนำรูปแบบการดำเนินกิจการในกิจการเพื่อสังคมนี้ ไปทำการประยุกต์ในการศึกษา ดำเนินการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมในกิจการรูปแบบเดิม เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กรและระบบเศรษฐกิจในระยะยาว อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-11 (พ.ศ. 2540-2560) ที่เน้นวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นกิจการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาสังคมเป็นหลัก และมีการแสวงหากำไรเป็นรอง โดยกำไรที่ได้รับส่วนใหญ่จะนำไปขยายหรือลงทุนต่อในกิจการหรือโครงการเพื่อสังคม และกำไรบางส่วนปันกลับคืนให้ผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามการผสมผสานอุดมการณ์ในแบบนักพัฒนาสังคมเข้ากับการบริหารจัดการในแบบผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นการผนวกจุดแข็งระหว่างแผนงานของภาคประชาสังคมกับกระบวนการที่มีประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ในอันที่จะสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวมขณะเดียวกัน กิจการก็สามารถอยู่รอดได้ด้วยวิธีการพึ่งพาการดำเนินงานของตนเอง อีกทั้งกระบวนการคิดของผู้ประกอบการเพื่อสังคม คือ ผลิตภัณฑ์หรือสร้างบริการที่ตอบสนองต่อกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในแบบธุรกิจหากำไรทั่วไป ก็ปรับเป็นการออกแบบสินค้าหรือบริการของตน ให้ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนหรือสังคมกลุ่มเป้าหมาย หรือตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเด็นที่ตนเองต้องการเข้าไปแก้ไขและพัฒนา

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วเนื่องจากภาครัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรที่มีอยู่มากมายในชุมชน เช่น การผลิตสินค้าในชุมชนภายใต้แนวคิดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เป็นวิธีการในการสร้างรายได้และอาชีพให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน ต่อมาเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน จึงได้มีการร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ดังนั้น จึงได้เกิดพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ขึ้น (อิราวัฒน์ ชมระกา, 2554) โดยเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ที่จะให้การส่งเสริมกิจการของชุมชน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า และการให้บริการซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นหน่วยประกอบการหน่วยหนึ่ง ที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ตลอดจนเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่สังคมและเศรษฐกิจชุมชนที่ดีขึ้นตามศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนที่สอดคล้องกับสภาพและสถานการณ์ของท้องถิ่น และชุมชนตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เป้าหมาย และทิศทางของวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ มีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในทุกระดับ รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลาง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ทั้งนี้ ในปี 2561 พบว่า มีวิสาหกิจที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนทั่วประเทศ จำนวน 86,157 แห่ง ทั้งนี้มีจำนวนวิสาหกิจในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,222 แห่ง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 2,932 แห่ง และจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3,042 แห่ง ซึ่งวิสาหกิจชุมชนมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสำรวจสภาพผู้ประกอบการเพื่อสังคม กรณีศึกษา “ร้อยแก่นสาร” ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสำรวจ และรวบรวมกลุ่มวิสาหกิจที่เข้าข่ายเป็น

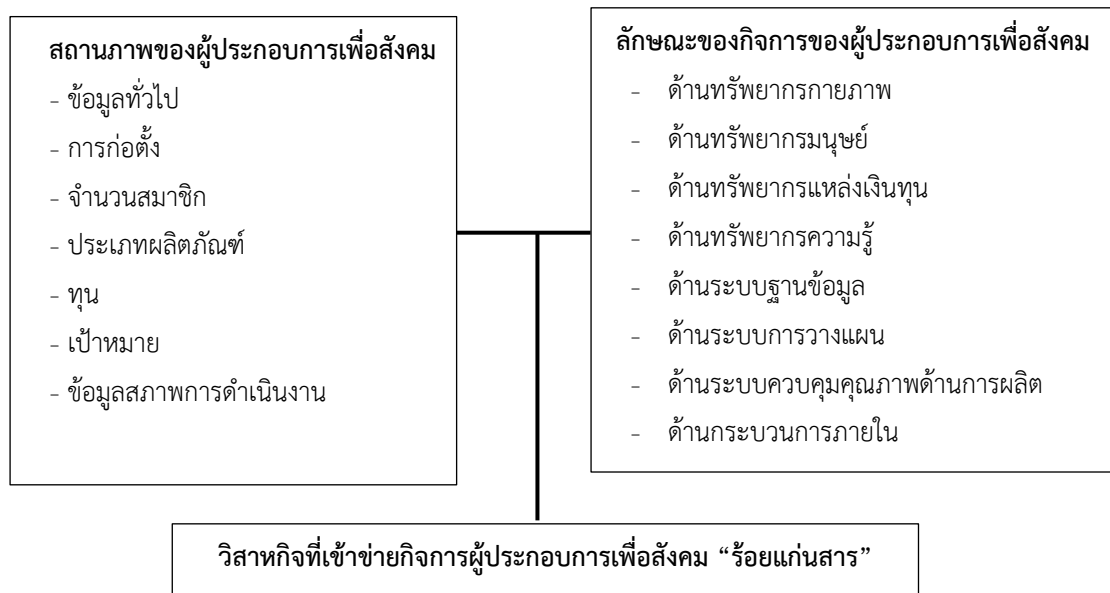
กลุ่มผู้ประกอบการเพื่อสังคมในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อตรวจสอบสถานภาพผู้ประกอบการเพื่อสังคม ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการตรวจสอบสถานภาพผู้ประกอบการเพื่อสังคม กรณีศึกษา “ร้อยแก่นสาร” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method) ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ โดยวิธีการเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง และแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบการเพื่อสังคม (โกศล ดีศีลธรรม, 2554; อภิญา เอียดจ้อย, 2555; Galera & Borzaga, 2009; Bidet & Eum, 2011; Defourny & Kim, 2011; Granados et al, 2011) และดำเนินการศึกษาตามกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการเพื่อสังคม ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคามจำนวนวิสาหกิจจังหวัดร้อยเอ็ด 139 แห่ง จำนวนวิสาหกิจจังหวัดขอนแก่น 164 แห่ง และจำนวนวิสาหกิจจังหวัดมหาสารคาม 182 แห่ง รวมทั้งสิ้น 485 แห่ง

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane 1970 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น

ผู้ประกอบการเพื่อสังคม ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 220 ผู้ประกอบการ

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการเพื่อสังคม ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ประธานกลุ่ม รองประธาน และสมาชิก รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Selection) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.2.1 ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2.2 เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องด้วยการวิจัยในรูปแบบนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพทั้ง 2 ส่วนประกอบกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง น่าเชื่อถือมากที่สุด และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดองค์ประกอบ และกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน อันนำไปสู่การดำเนินการของผู้ประกอบการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 220 ชุด ถึงผู้ประกอบการเพื่อสังคม ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกเป็นระบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่าประเภทผลิตภัณฑ์ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี” พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม พบว่าพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม มีประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารจำนวน 11 วิสาหกิจ ประเภทผ้าจำนวน 71 วิสาหกิจ ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกจำนวน 96 วิสาหกิจ และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารจำนวน 4 วิสาหกิจ รวม 182 วิสาหกิจ พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารจำนวน 7 วิสาหกิจ ประเภทเครื่องดื่มจำนวน 2 วิสาหกิจ ประเภทผ้าจำนวน 56 วิสาหกิจ ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกจำนวน 70 วิสาหกิจ และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารจำนวน 4 วิสาหกิจ รวม 139 วิสาหกิจ และพื้นที่จังหวัดขอนแก่นมีประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารจำนวน 13 วิสาหกิจ ประเภทผ้าจำนวน 82 วิสาหกิจ ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึกจำนวน 51 วิสาหกิจ และประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารจำนวน 18 วิสาหกิจ รวม 164 วิสาหกิจ สรุปแสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทผลิตภัณฑ์ในกลุ่มวิสาหกิจที่ได้รับผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน “ระดับดี”

ประเภท/จังหวัด	มหาสารคาม	ร้อยเอ็ด	ขอนแก่น
1. ประเภทอาหาร	11	7	13
2. ประเภทเครื่องดื่ม	-	2	-
3. ประเภทผ้า	71	56	82
4. ประเภทของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	96	70	51
5. ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	4	4	18

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 20 คน พบว่าทั้งหมดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับความรู้เรื่องแนวคิดผู้ประกอบการทางสังคมจากสื่อต่าง ๆ และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือพัฒนากรในพื้นที่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าการดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นเพียงแนวความคิดเบื้องต้นว่าผู้ประกอบการทางสังคมหรือกิจการเพื่อสังคมคืออะไร เป็นเช่นไร แต่ไม่ทราบถึงกระบวนการวิธีการในเชิงปฏิบัติว่าต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญอะไรบ้างหรือต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เป็นผู้ประกอบการทางสังคมที่สามารถช่วยเหลืออย่างแท้จริงได้

ในการดำเนินการตามแนวทางผู้ประกอบการทางสังคมนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี และการบริหารทางการเงินอยู่เนื่องจากส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำและไม่มีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจมาก่อน เมื่อรวมกลุ่มมาเป็นวิสาหกิจชุมชนจึงดำเนินการตามความเข้าใจของตนเอง ทำให้ขาดประสิทธิภาพทางการเงินในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังพบว่า วิสาหกิจชุมชนบางแห่งยังไม่เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐเนื่องจากขาดมาตรฐานในการดำเนินการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพการผลิต และการรับรองผลจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อยอดขาย ทำให้ผลประกอบการนั้นไม่ดีเท่าที่ควรและก่อให้เกิดปัญหาด้านการกระจายรายได้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีความพร้อมด้านทรัพยากรวัตถุดิบในการผลิต เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ชนบทและมีการทำเกษตรกรรม อีกทั้งมีความพยายามการเรียนรู้วิธีการผลิตจากหน่วยงานภายนอก อาทิ กระทรวงสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำความรู้มาใช้ในการผลิตให้มีมาตรฐานที่สามารถนำไปขายได้ แต่ยังพบข้อจำกัดด้านช่องทางจำหน่ายเนื่องจากวิสาหกิจชุมชนหลายกลุ่มขาดตัวกลางในการกระจายสินค้าไปยังจุดขายต่าง ๆ ทำให้การขายเกิดขึ้นเพียงแคภายในชุมชน

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) พร้อมทั้งข้อมูลพรรณนาเชิงลึก เกี่ยวกับการรับรู้และพัฒนารูปแบบการจัดการตามแนวทางผู้ประกอบการทางสังคมของวิสาหกิจชุมชน พบได้ว่าแนวทางการจัดการของผู้ประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneurship) ที่เหมาะสมในบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้น ต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้นำกลุ่มเนื่องจากผู้นำกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมหลักของการประกอบการจึงมุ่งการพัฒนาในมิติ 3 ด้าน คือ CEP อันได้แก่ 1) Create คือ การสร้างสรรค์ชุมชนโดยพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น ส่งเสริมทักษะความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำผลประกอบการที่ได้มาแก้ไขปัญหของชุมชน เช่น การช่วยเหลือคนพิการ คนชรา หรือผู้ด้อยโอกาส 2) Environment คือ สนับสนุนการจัดการ

สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการศึกษาวิธีการเพื่อจัดการกับทรัพยากรในการผลิตให้คุ้มค่าและไม่ก่อให้เกิดมลพิษภายในชุมชน และ 3) Profit คือ การสร้างกำไรที่เน้นการกระจายรายได้ให้ชุมชนและใช้เพื่อการลงทุนภายในชุมชน

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 220 ราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 88.19 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.90 รองลงมา ได้แก่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และระหว่าง 30-40 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.20 รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมาแล้ว 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาได้แก่ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 11 ปีขึ้นไป 1-5 ปี และไม่เกิน 1 ปี มีตำแหน่งงานในวิสาหกิจชุมชนเป็นประธานกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 74.50 รองลงมาได้แก่ อื่น ๆ อาทิเช่น สมาชิก รองประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และเหรัญญิกกลุ่ม

การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน/ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 26.70 รองลงมาได้แก่ เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน เกิดจากการชักชวนของผู้นำ และอื่น ๆ อาทิเช่น เกิดจากการว่างงานและภูมิปัญญา จำนวนสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 11-20 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.70 รองลงมาได้แก่ อยู่ระหว่าง 21-30 คน ไม่เกิน 10 คน อยู่ระหว่าง 31-40 คน และมากกว่า 40 คนขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินงานนับตั้งแต่ก่อตั้งมา 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ ระยะเวลาในการดำเนินงานก่อตั้งมา 11 ปีขึ้นไป และไม่เกิน 5 ปี ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ได้แก่ ประเภทผ้า คิดเป็นร้อยละ 56.80 รองลงมาได้แก่ ประเภทของใช้ของที่ระลึก ประเภทอาหาร ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร และประเภทเครื่องดื่ม ที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มาจากทุนที่เป็นเงินสด ได้จากการระดมทุนจากสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 24.60 รองลงมา ได้แก่ ทุนที่เป็นเงินสดได้จากภายนอกชุมชน ทุนทรัพยากรในชุมชน ทุนทางปัญญาของชุมชน อาทิเช่น กศน., อบต., พัฒนาชุมชน, เกษตรอำเภอ-จังหวัด, กองทุน และธนาคารต่าง ๆ ส่วนที่มาของทุนในการประกอบการที่น้อยที่สุดได้แก่ อื่น ๆ การเริ่มต้นของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ใช้เงินทุน ไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.81 รองลงมาได้แก่ ระหว่าง 50,000-100,000 บาท และ 100,000 บาทขึ้นไป เป้าหมายหลักของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพคุณภาพชีวิตที่ดี คิดเป็นร้อยละ 47.30 รองลงมาได้แก่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ การสร้างอาชีพให้ผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ การเข้าถึงสินค้าที่ราคาเป็นธรรม และการท่องเที่ยว ยอดขายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,000 - 100,000 บาทต่อเดือนจำนวน 155 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.50 รองลงมาได้แก่ ไม่เกิน 10,000 บาท 100,001 - 500,000 บาท และ 500,001 บาทขึ้นไป สมาชิกรายบุคคลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 58.20 รองลงมาได้แก่ 5,000-10,000 บาท, 10,001-20,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป

ค่าเฉลี่ยของตัวแปรข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

ด้านทรัพยากรพื้นฐานเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง วิสาหกิจชุมชนมีทรัพยากรพื้นฐานเกี่ยวกับด้านทรัพยากรกายภาพ วิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ พื้นฟู และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชนทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน นำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชนหรือใกล้เคียงมาใช้ในการผลิตสามารถใช้เทคโนโลยี เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคที่เป็นปัจจัยในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจด้าน
ทรัพยากรกายภาพ

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรกายภาพ	3.94	0.66	มาก
1. มีทำเล ที่ตั้งเหมาะสม และ เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันได้	3.63	1.00	มาก
2. มีการนำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชน หรือใกล้เคียงมาใช้ในการผลิต	3.84	1.07	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนของท่านสามารถใช้เทคโนโลยี เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.76	1.02	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน	4.42	0.80	มาก
5. วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการ โครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคที่เป็นปัจจัยในการผลิตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.05	0.87	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรกายภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐานด้านทรัพยากรกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณารายข้อ สามารถเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน ($\bar{x} = 4.42$, S.D.= 0.80) วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคที่เป็นปัจจัยในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.07$, S.D.= 0.87) มีการนำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชนหรือใกล้เคียงมาใช้ในการผลิต ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 1.07) วิสาหกิจชุมชนสามารถใช้เทคโนโลยี เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.76$, S.D.= 1.02) มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันได้ ($\bar{x} = 3.63$, S.D.= 1.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจด้าน
ทรัพยากรมนุษย์

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรมนุษย์	4.07	0.74	มาก
1. สมาชิกในกลุ่ม มีความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้ใน กระบวนการดำเนินการผลิตได้	4.19	0.86	มาก
2. สมาชิกในกลุ่ม มีความมุ่งมั่น จริงจังในการพัฒนาทักษะฝีมือ และแสวงหาความรู้มาใช้ในการดำเนินงาน	4.23	0.90	มาก
3. สมาชิกในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย กฎระเบียบ ระบบการทำงาน และกิจกรรมภายในวิสาหกิจชุมชน	3.86	0.91	มาก
4. สมาชิกในกลุ่ม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์/ สินค้าใหม่ๆ ออกสู่ตลาดโดยไม่หยุดนิ่ง	4.04	0.94	มาก
5. สมาชิกในกลุ่ม มีขวัญและกำลังใจและพึงพอใจในบทบาท/หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย	4.05	0.91	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรมนุษย์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐานด้านทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D.= 0.74) เมื่อพิจารณารายข้อ สามารถเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีความมุ่งมั่น จริงจังในการพัฒนาทักษะฝีมือ

และแสวงหาความรู้มาใช้ในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.90) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชน มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถนำมาใช้ในกระบวนการดำเนินการผลิตได้ ($\bar{x} = 4.19$, S.D.=0.86) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีขวัญกำลังใจและพึงพอใจในบทบาท/ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{x} = 4.05$, S.D.= 0.91) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์/ สินค้าใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดโดยไม่หยุดนิ่ง ($\bar{x} = 4.04$, S.D.= 0.94) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายกฎระเบียบ ระบบการทำงาน และกิจกรรมภายในวิสาหกิจชุมชน ($\bar{x} = 3.86$, S.D.= 0.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจด้านทรัพยากรแหล่งเงินทุน

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรแหล่งเงินทุน	3.74	0.82	มาก
1. วิสาหกิจชุมชนสามารถระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ ได้โดยสะดวก	3.69	1.02	มาก
2. สมาชิกในกลุ่ม สามารถเข้าถึงและขอทราบ ข้อมูลการบริหารจัดการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนได้ ตลอดเวลา	3.99	0.94	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดหา/เข้าถึงแหล่ง เงินทุนได้อย่างเพียงพอ ตามความต้องการ	3.72	1.11	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการเงินทุน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.92	0.93	มาก
5. วิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนเงินทุน บางส่วน จากภายนอกชุมชน	3.41	1.19	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรแหล่งเงินทุน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐานด้านทรัพยากรแหล่งเงินทุนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.82) เมื่อพิจารณารายข้อสามารถเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนสามารถเข้าถึงและขอทราบ ข้อมูลการบริหารจัดการทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนได้ตลอดเวลา ($\bar{x} = 3.99$, S.D.= 0.94) วิสาหกิจชุมชนมีการบริหารจัดการเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.92$, S.D.= 0.93) วิสาหกิจชุมชนสามารถจัดหา/ เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเพียงพอตามความต้องการ ($\bar{x} = 3.72$, S.D.= 1.11) วิสาหกิจชุมชนสามารถระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ได้โดยสะดวก ($\bar{x} = 3.69$, S.D.= 1.02) วิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนเงินทุนบางส่วน จากภายนอกชุมชน ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 1.19) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจด้านทรัพยากรความรู้

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรความรู้	4.10	0.78	มาก
1. สมาชิกในกลุ่มมีการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาและผสมผสานกับภูมิปัญญาให้เกิดผลิตภัณฑ์/นวัตกรรม ใหม่ ๆ	4.10	0.91	มาก
2. สมาชิกในกลุ่มสามารถนำความรู้ ความสามารถมาใช้ในการจัดการการผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.15	0.87	มาก
3. สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ความสามารถที่เป็น ประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกลุ่ม และการผลิต	4.05	0.90	มาก
4. สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาทักษะฝีมือ และ ความรู้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.15	0.87	มาก
5. สมาชิกในกลุ่มมีการแสวงหาความรู้เพื่อ พัฒนานตนเองให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ตลอดเวลา	4.10	0.89	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านทรัพยากรความรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรพื้นฐานด้านทรัพยากรความรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.78) เมื่อพิจารณารายข้อสามารถเรียง ลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนสามารถนำความรู้ ความสามารถมาใช้ในการจัดการการผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.87) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาทักษะฝีมือและ ความรู้เพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.87) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีการแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาและผสมผสานกับภูมิปัญญาให้เกิดผลิตภัณฑ์/ นวัตกรรมใหม่ ๆ ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.91) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ตลอดเวลา ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.89) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารจัดการกลุ่มและการผลิต ($\bar{x} = 4.05$, S.D.= 0.90) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจด้านระบบฐานข้อมูล

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านระบบฐานข้อมูล	3.62	0.80	มาก
1. วิสาหกิจชุมชนได้มีการสรรหา จัดหา จัดทำ และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการไว้อย่างเป็นระบบ	3.63	0.95	มาก
2. วิสาหกิจชุมชนได้มีการจัดเก็บฐานข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ เป็นปัจจุบันสามารถนำกลับมา ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	3.35	1.05	ปานกลาง
3. วิสาหกิจชุมชนได้มีการบันทึกฐานข้อมูลเพื่อ การควบคุมและตรวจสอบระบบบัญชี/การเงิน ที่มี ประสิทธิภาพ	3.68	1.02	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนได้มีการบันทึก/จัดเก็บ ฐานข้อมูลของลูกค้าไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้สร้างความ ได้เปรียบในการแข่งขัน	3.55	0.98	มาก
5. วิสาหกิจชุมชนได้มีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์แก่สมาชิก เครือข่าย และ บุคคลภายนอกอย่างสม่ำเสมอ	3.83	0.94	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านระบบฐานข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการทำงาน ด้านระบบฐานข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$, S.D.=0.80) เมื่อพิจารณารายข้อ สามารถเรียงลำดับ จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนได้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์แก่สมาชิก เครือข่าย และ บุคคลภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.83$, S.D.=0.94) วิสาหกิจชุมชนสามารถนำฐานข้อมูลทุกด้าน ทั้งหมดที่จัดเก็บไว้ มาใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ($\bar{x} = 3.72$, S.D.=0.91) วิสาหกิจชุมชน ได้มีการบันทึกฐานข้อมูล เพื่อการควบคุม และตรวจสอบระบบบัญชี/ การเงิน ที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.68$, S.D.=1.02) วิสาหกิจชุมชนได้มีการสรรหา จัดหา จัดทำ และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการไว้อย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 3.63$, S.D.=0.95) วิสาหกิจชุมชนได้มีการบันทึก/ จัดเก็บ ฐานข้อมูลของลูกค้าไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ($\bar{x} = 3.55$, S.D.=0.98) วิสาหกิจชุมชนได้มีการจัดเก็บฐานข้อมูล ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเป็นปัจจุบันสามารถนำกลับมา ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.35$, S.D.=1.05) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจด้านระบบการวางแผน

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านระบบการวางแผน	3.92	0.93	มาก
1. วิสาหกิจชุมชนได้มีการวางแผน กำหนด เป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้ อย่างชัดเจน	3.83	0.92	มาก
2. วิสาหกิจชุมชนมีระบบการวางแผนและการแบ่ง หน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน	3.95	0.92	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนได้มีการสนับสนุนและ ส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกฎระเบียบ หรือข้อบังคับ	4.00	0.86	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนได้มีการจัดทำแผนการ ดำเนินงาน (แผนบริหารองค์กร และแผนประกอบการ) บันทึก ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างชัดเจน	3.76	0.96	มาก
5. วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ	4.12	0.94	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านระบบการวางแผน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ทำงาน ด้านระบบการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D.=0.75) เมื่อพิจารณารายข้อสามารถ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนและเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ($\bar{x} = 4.12$, S.D.=0.92) วิสาหกิจชุมชนได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการวางแผน กฎระเบียบหรือข้อบังคับ ($\bar{x} = 4.00$, S.D.=0.86) วิสาหกิจชุมชนมีระบบการวางแผนและการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.95$, S.D.=0.92) วิสาหกิจชุมชนได้มีการวางแผน เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ/ การผลิตเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 3.89$, S.D.=0.94) วิสาหกิจชุมชนได้มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.83$, S.D.=0.93) วิสาหกิจชุมชนได้มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน (แผนบริหารองค์กร และแผนประกอบการ) บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.76$, S.D.=0.96) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจด้านระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต	4.06	0.78	มาก
1. วิสาหกิจชุมชนได้มีระบบควบคุมคุณภาพ ด้านการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ	4.03	0.88	มาก
2. วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการ ควบคุม ตรวจสอบในทุกขั้นตอน	3.90	0.98	มาก
3. ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนได้รับการ รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.31	0.86	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนได้มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ วัตถุดิบ กระบวนการผลิต และการบริหาร สินค้าคงคลัง ที่มีประสิทธิภาพ	4.01	0.92	มาก
5. บุคลากรของวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่ง ของระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ	4.07	0.88	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการทำงานด้านควบคุมคุณภาพด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$, S.D.=0.78) เมื่อพิจารณารายข้อสามารถเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ ผลผลิตของวิสาหกิจชุมชน ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.31$, S.D.=0.86) บุคลากรของวิสาหกิจชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.07$, S.D.=0.88) วิสาหกิจชุมชนได้มีการควบคุมคุณภาพด้านการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.03$, S.D.=0.88) วิสาหกิจชุมชนได้มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ วัตถุดิบ กระบวนการผลิต และการบริหารสินค้าคงคลัง ที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.01$, S.D.=0.92) วิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการควบคุมตรวจสอบในทุกขั้นตอน ($\bar{x} = 3.90$, S.D.=0.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจด้านกระบวนการภายใน

สภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านกระบวนการภายใน	4.00	0.71	มาก
1. วิสาหกิจชุมชนมีกระบวนการบริหารจัดการ การผลิตที่รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่า คู่แข่ง	3.77	0.86	มาก
2. การติดต่อสื่อสารระหว่างแผนกงานภายในวิสาหกิจ ชุมชนของท่านมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	3.87	0.85	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนสามารถผลิตสินค้าหรือบริการรูปแบบ ใหม่ ๆ มีคุณภาพ ที่สร้างความแตกต่างและเป็นที่ยอมรับของ ผู้บริโภค	4.10	0.83	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าหรือบริการที่ หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น	4.07	0.83	มาก

ผลการวิเคราะห์ด้านกระบวนการภายใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถ ทางการแข่งขันด้านกระบวนการภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณารายข้อสามารถเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการผลิตโดยใช้ทรัพยากร/ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.12$, S.D.=0.85) วิสาหกิจชุมชนสามารถผลิตสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ มีคุณภาพที่สร้างความแตกต่างและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ($\bar{x} = 4.10$, S.D.=0.83) วิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการและระบบการผลิตที่ดี และสามารถนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีได้ ($\bar{x} = 4.08$, S.D.=0.87) วิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าหรือบริการที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น ($\bar{x} = 4.07$, S.D.=0.83) วิสาหกิจชุมชนมีการติดต่อสื่อสารระหว่างแผนกงานภายในอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 3.87$, S.D.=0.85) วิสาหกิจชุมชนมีกระบวนการบริหารจัดการการผลิต ที่รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่าคู่แข่ง ($\bar{x} = 3.77$, S.D.=0.86) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

การสำรวจสถานภาพผู้ประกอบการเพื่อสังคม กรณี ศึกษา “ร้อยแก่นสาร” เป็นการดำเนินการศึกษาสถานภาพของผู้ประกอบการเพื่อสังคม หรือกลุ่มที่ทำการศึกษาคือกลุ่มวิสาหกิจระดับดี ประกอบด้วยทรัพยากร

พื้นฐาน ได้แก่ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรแหล่งเงินทุน และทรัพยากรความรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการอนุรักษ์ พื้นฟู และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทำให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน นำวัตถุดิบจากแหล่งชุมชน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิต มีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบ ระบบการทำงาน และกิจกรรมภายในมีขวัญและกำลังใจและพึงพอใจในบทบาทหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้รับการสนับสนุนเงินทุนบางส่วนจากภายนอก สามารถจัดหาระดมทุนในรูปแบบหุ้นตามที่กำหนดไว้ได้ สมาชิกมีการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองด้วยความมุ่งมั่นและจริงจัง และผสมผสานกับภูมิปัญญาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่สามารถนำความรู้ ความสามารถมาใช้ในการจัดการการผลิต ให้เกิดผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม และเอื้อต่อความสามารถทางการแข่งขันได้รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ของวิสาหกิจชุมชนเป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจ การบริหารจัดการการผลิต สินค้าและบริการให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันได้สมาชิกสามารถนำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เป็นจริงได้สามารถจัดหาหรือเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ สามารถพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Barney (2012) ทรัพยากรที่เป็นสินทรัพย์ (Assets) ความสามารถ (Capabilities) กระบวนการทำงานในองค์กร (Organization process) เอกลักษณ์หรือคุณสมบัติของธุรกิจ (Firm Attributes) ข้อมูลสารสนเทศ (Information)ความรู้ (Knowledge) ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้องค์กรสามารถใช้ประโยชน์และสามารถควบคุมได้ การเชื่อมโยงและการได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน 4 ตัวชี้วัดเชิงประจักษ์นี้เป็นตัวแสดงถึงศักยภาพของแหล่งข้อมูลขององค์กรที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้สอดคล้องกับ Phasuk, (2014) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของทิศทางการตลาดและการวางแผนทางการเรียนรู้และประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรขนาดกลางในด้านนวัตกรรมและประสิทธิภาพของธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางเพื่อพัฒนารูปแบบเชิงสาเหตุของทิศทางการตลาดและการวางแผนทางการเรียนรู้ที่มีผลต่อนวัตกรรมและประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรธุรกิจ

อีกทั้งแสดงว่า วิสาหกิจชุมชนมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้มีการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกไว้อย่างชัดเจน สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกฎระเบียบ หรือข้อบังคับกระบวนการบริหารจัดการ การผลิตมีการจัดทำแผนการดำเนินงานบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการบันทึกฐานข้อมูลเพื่อการควบคุมและตรวจสอบระบบบัญชี/ การเงิน ข้อมูลของลูกค้าไว้อย่างเป็นระบบมาใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบควบคุมคุณภาพด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่องวัตถุดิบ กระบวนการผลิตและการบริหารสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกลยุทธ์เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจได้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การจัดการและการผลิต ให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันอย่างมีส่วนร่วม โดยนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน เช่น สินค้าและบริการ จัดหาหรือเพิ่มช่องทางใหม่ ๆ เพื่อสะดวกในการซื้อหรือใช้บริการของลูกค้า สร้างความแตกต่างและโดดเด่นในสินค้าและบริการให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ เพื่อตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการซื้อ-ขาย ของตลาดได้ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Talib, Rahman & Qureshi, (2013) กล่าวไว้ว่าการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพ พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานบางส่วนที่มีคุณภาพของการให้บริการเช่นระบบคุณภาพการฝึกอบรม และการศึกษาการทำงานเป็นทีม และการเปรียบเทียบพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานที่มีคุณภาพ

สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ บุญเที่ยง ค่ายอดแก้ว (2564) พบว่า ทรัพยากรพื้นฐานเป็นตัวกำหนดตำแหน่งของวิสาหกิจชุมชนไว้แล้ว ทรัพยากรพื้นฐานสำคัญที่สุด มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชนและนำไปสู่ความสามารถทางการแข่งขันได้ ทรัพยากร ความรู้ เป็นองค์ความรู้ไปต่อยอด แหล่งความรู้

หลักในการผลิตได้มาจากองค์ความรู้ชาติพันธุ์ ภูมิปัญญา ความเป็นธรรมชาติในสิ่งที่ทำอยู่ทุกวันมันติดอยู่แล้ว แต่จะ
 ทำอย่างไรให้การทำงานของวิสาหกิจชุมชนเป็นระบบมากขึ้น เพราะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของ
 วิสาหกิจชุมชน และถ้าจะยกระดับคุณภาพของสินค้าและกลุ่มจำเป็นต้องมีเครือข่ายหรือองค์กร หน่วยงานรับรอง
 มาตรฐานต่าง ๆ และส่งเสริมสนับสนุนเชื่อมโยงการดำเนินงานให้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการผลจากการวิจัย พบว่า ทรัพยากรพื้นฐาน ระบบการทำงาน และ
 บทบาทของภาครัฐ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของ
 องค์กร นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ ความสามารถทางการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน
 ขององค์กร ดังนั้นผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ทางด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ปัจจัยทั้ง 8 ปัจจัยที่
 สำคัญคือ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรแหล่งเงินทุน ทรัพยากรความรู้ ระบบการวางแผน ระบบ
 ฐานข้อมูล ระบบการควบคุมคุณภาพการผลิต ระบบการทำงานและบทบาทของภาครัฐ เพราะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ
 ความสามารถทางการแข่งขัน จะส่งผลต่อการดำเนินงานการพัฒนาวิสาหกิจให้เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มความสามารถทางการ
 แข่งขันไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเหตุด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ และ
 ความสามารถทางการแข่งขัน
3. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้การทบทวนวรรณกรรมจากวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาทดสอบ
 กับทฤษฎีเพื่อศึกษาตัวแบบการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันไปสู่ธุรกิจขนาดกลาง
 และขนาดย่อมหรือธุรกิจอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- โกศล ดีเลิศธรรม. (2554). *องค์กรทำดีเพื่อสังคม*. กรุงเทพฯ: MGR 360°.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *รายงานสรุปประเภทกิจการวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจำแนกตาม
 พื้นที่: เชียงใหม่*. ค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2564, จาก : <http://smce.doae.go.th>.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร*.
 ค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2564, จาก : <http://www.ifd.or.th>.
- จินตนา กาญจนวิสุทธ์. (2558). *เส้นทางวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง*. กรุงเทพฯ: มิน
 เซอร์วิส ซัพพลาย.
- สฤณี อาชวานันทกุล และ ภัทราพร แยมละออ. (2557). *คู่มือการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม (Social Impact
 Assessment) และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return on Investment: SROI)*. ม.ป.ท.
 สานิตย์ หนูยิ้ม. (2557). การวิเคราะห์องค์การประเภทกิจการเพื่อสังคม. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี
 นครินทรวิโรฒ*, 17(1), 358-372.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). *คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม. (2558). *รายชื่อกิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย*. [ม.ป.ท.]
- อิราวัฒน์ ชมระกา, ศรีไพร สกุลพันธ์, และวรรณกนก เชื้อนสุข. (2554). ศึกษาแบบการบริหารจัดการเครือข่าย
 การตลาดวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการแข่งขันเชิงพาณิชย์ ในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์. *วารสารวิจัย
 เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 3(5), 37-50.

- Barney, J. B. (2012). Purchasing, supply chain management and sustained competitive advantage: The relevance of resource-based theory. *Journal of Supply Chain Management*, 48(2), 3-6.
- Phasuk, W. (2014). *Market orientation and learning orientation in improving innovativeness and organizational performance of medium sized industrial business*. Doctoral dissertation. National Institute of Development Administration.
- Talib, F., Rahman, Z., and Qureshi, M. N. (2013). An empirical investigation of relationship between total quality management practices and quality performance in Indian service companies. *International journal of quality & reliability management*, 30(3), 280-318.

บุคลากรกรม

- คำจัน สมศรี (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์พร ภูครองเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่กลุ่มวิสาหกิจกลุ่มผ้าทอบ้านนาภู หมู่ 8 ตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2564
- ทวงศ์ดี บัวพันธ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์พร ภูครองเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่กลุ่มจักสานบ้านเชียง หมู่ 7 ตำบลเสือเผ่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2564
- บุญเที่ยง ค่ายอดแก้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์พร ภูครองเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมบ้านห้วยทราย หมู่ 6 ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2564
- มะลิ บุตรสีเมือง (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์พร ภูครองเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่กลุ่มวิสาหกิจกลุ่มทอเสื่อกกบ้านโคกเสื่อเผ่า ตำบลหนองม่วง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2564
- สม ไตรโสตา (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์พร ภูครองเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านดอนจัว หมู่ 1 ตำบลดอนจัว อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2564
- สาคร ทับทิมไสย (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์พร ภูครองเพชร (ผู้สัมภาษณ์). ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรโคกผักกูด-โป่งแดง แปลงปลูกข้าวกล้อง ตำบลโนนแดง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2564